

Prodlení v případě nároku dle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci

V případě nároku na odškodnění podle zákona č. [119/1990](#) Sb., o soudní rehabilitaci, náleží poškozenému právo na úrok z prodlení z neuhrazené částky náhrady škody, na niž má nárok, po uplynutí lhůty šesti měsíců.

V případě nároku na odškodnění podle zákona č. [119/1990](#) Sb., o soudní rehabilitaci, náleží poškozenému právo na úrok z prodlení z neuhrazené částky náhrady škody, na niž má nárok, po uplynutí lhůty šesti měsíců.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 25 Cdo 1012/2001, ze dne 23.4.2003)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce J. B., zastoupeného advokátkou, proti žalované České republice - Ministerstvu obrany ČR, zastoupené Vojenským úřadem pro právní zastupování, se sídlem v Praze 6, náměstí Svobody 471, o odškodnění podle zákona č. [119/1990](#) Sb., vedené u Obvodního soudu pro Prahu 4 pod sp. zn. 30 C 184/94, o dovolání žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 6. února 2001, č. j. 55 Co 479/2000, 55 Co 480/2000-200, tak, že rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 6. 2. 2001, č. j. 55 Co 479/2000, 55 Co 480/2000-200, ve výroku, jímž byla zamítnuta žaloba na zaplacení 16 % úroku z částky 122.850,- Kč od 17. 4. 1996 do 1. 6. 1998, a ve výročí o náhradě nákladů řízení, se zrušuje a věc se v tomto rozsahu vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Obvodní soud pro Prahu 4 rozsudkem ze dne 1. 9. 1999, č. j. 30 C 184/94-130, ve spojení s doplňujícím usnesením ze dne 9. 10. 2000, č. j. 30 C 184/94-191, uložil žalované povinnost zaplatit žalobci 470.700,- Kč s 3 % úrokem od 4. 6. 1991 do 14. 7. 1994 a s 16 % úrokem od 15. 7. 1994 do zaplacení, co do části příslušenství řízení zastavil, a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Předchozí rozsudek obvodního soudu v této věci ze dne 3. 6. 1998, č. j. 30 C 184/94-79, jímž bylo žalobě na zaplacení částky 470.700,- Kč s příslušenstvím rovněž vyhověno a ve zbytku ohledně 37.800,- Kč s příslušenstvím žaloba zamítnuta, byl s výjimkou zamítavého výroku ve věci samé pro nepřezkoumatelnost zrušen usnesením Městského soudu v Praze ze dne 30. 11. 1998, č. j. 53 Co 558/98-98, a věc byla v tomto rozsahu vrácena obvodnímu soudu k dalšímu řízení. Soud první stupně po doplnění řízení dovedl, že žalobce byl plně rehabilitován podle zákona č. [119/1990](#) Sb., a má proto podle § 23 odst. 1 písm. b) zákona č. [119/1990](#) Sb. nárok na náhradu škody na zdraví, k níž došlo v souvislosti s výkonem vazby a trestu odnětí svobody. Při určení výše náhrady bolestného a za ztížení společenského uplatnění soud vyšel ze znaleckého posudku a bodové ohodnocení stanovené znalcem (bolestné 345 bodů a ztížení společenského uplatnění 3.750 bodů, obojí znalcem zvýšené na dvojnásobek) násobil částkou 30,- Kč za 1 bod podle vyhlášky č. [32/1965](#) Sb. ve znění vyhlášky č. [54/1993](#) Sb. Ke škodě na zdraví žalobce došlo sice v době, kdy vykonával trest odnětí svobody v letech 1954 až 1960, a tehdy jeden bod měl hodnotu 10,- Kč, avšak teprve po rozhodnutí o

rehabilitaci mohl žalobce své nároky uplatnit, což učinil v roce 1990, jeho zdravotní stav byl lékařským posudkem MUDr. H. i znaleckým posudkem MUDr. N. posouzen až za účinnosti vyhlášky č. [54/1993](#) Sb. a žalobce trpí trvalými následky i v současné době. Proto soud prvního stupně považoval za správné ohodnotit bolestné a ztížení společenského uplatnění podle nyní platné vyhlášky č. [54/1993](#) Sb., tedy částkou 30,- Kč za 1 bod. S ohledem na omezení žalobce zejména v rodinném a společenském životě v důsledku poškozeného zdraví shledal soud podmínky pro další zvýšení náhrady za ztížení společenského uplatnění o 100 % podle § 7 odst. 3 vyhlášky. Na náhradě bolestného přiznal částku 20.700,- Kč a za ztížení společenského uplatnění částku 450.000,- Kč, celkem 470.700,- Kč, a úroky z prodlení přiznal od 4. 6. 1991 (6 měsíců od podání žádosti o odškodnění).

K odvolání žalované Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 6. 2. 2001, č. j. 55 Co 479/2000, 55 Co 480/2000-200, rozsudek soudu prvního stupně ve vyhovujícím výroku o věci samé ohledně částky 235.350,- Kč s 16 % úrokem z částky 122.850,- Kč od 2. 6. 1998 do zaplacení potvrdil, a dále je v tomto výroku změnil tak, že zamítl žalobu na zaplacení částky 235.350,- Kč s 3 % úrokem od 4. 6. 1991 do 14. 7. 1994 a s 16 % úrokem od 15. 7. 1994 do zaplacení, úroku z částky 122.850,- Kč ve výši 3 % od 4. 6. 1991 do 14. 7. 1994 a 16 % od 15. 7. 1994 do 1. 6. 1998, a úroku z částky 112.500,- Kč ve výši 3 % od 4. 6. 1991 do 14. 7. 1994 a 16 % od 15. 7. 1994 do zaplacení. Zároveň rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů. Ve výroku o zastavení řízení zůstal rozsudek soudu prvního stupně odvoláním nedotčen. Odvolací soud vycházel ze skutkového stavu zjištěného soudem prvního stupně, shodně s ním shledal podmínky pro zvýšení náhrady za ztížení společenského uplatnění podle § 7 odst. 3 vyhlášky č. [32/1965](#) Sb. (ve znění pozdějších předpisů) na celkem 15.000 bodů, neztotožnil se však s jeho právním názorem na stanovení výše hodnoty bodu. Protože podle Čl. II. vyhlášky č. [54/1993](#) Sb., účinné od 29. 1. 1993, bolest a ztížení společenského uplatnění z poškození zdraví, které vznikly přede dnem nabytí účinnosti této vyhlášky, se posuzují podle dosavadních předpisů, odvolací soud dovedl, že v daném případě nelze aplikovat vyhlášku č. [54/1993](#) Sb., jak učinil soud prvního stupně. Vzhledem k tomu, že žalobce mohl nárok uplatnit až poté, co byl soudně rehabilitován podle zákona č. [119/1990](#) Sb., k čemuž došlo v r. 1990, odvolací soud stanovil hodnotu bodu podle vyhlášky č. [32/1965](#) Sb. ve znění vyhl. č. [84/1967](#) Sb. a vyhl. č. [76/1981](#) Sb., tj. 15,- Kč za bod a na bolestném tedy přiznal 10.350,- Kč a na ztížení společenského uplatnění 225.000,- Kč. Protože ve své žádosti o odškodnění a ani v žalobě nespécifikoval žalobce své požadavky, odvolací soud dovedl, že žalovaná se nemohla dostat s plněním náhrady bolestného a za ztížení společenského uplatnění do prodlení dříve, než se o výši oprávněného nároku žalobce dozvěděla ze znaleckého posudku MUDr. M. N., který jí byl doručen dne 1. 6. 1998, a proto z částky základního odškodnění bolestného a ztížení společenského uplatnění ve výši 122.850,- Kč je povinna platit úrok z prodlení od 2. 6. 1998.

Proti tomuto rozsudku, a to do zamítavého výroku o věci samé, podal žalobce dovolání z důvodu podle § 241 odst. 3 písm. c) a d) o. s. ř. Odvolacímu soudu vytýká nesprávné právní posouzení věci, když neaplikoval vyhlášku č. [54/1993](#) Sb. Žalobce je přesvědčen, že jeho nároky měly být posouzeny podle vyhlášky č. [54/1993](#) Sb., protože jeho poškození zdraví bylo poprvé vyčísleno až dne 12. 12. 1994 posudkem znalce MUDr. H., tedy již za účinnosti vyhlášky č. [54/1993](#) Sb. Nesouhlasí s argumentem odvolacího soudu, že je na místě aplikace vyhlášky č. [32/1965](#) Sb. jen z toho důvodu, že se žalobce mohl svého nároku domáhat v roce 1990. Závěr odvolacího soudu o počátku prodlení žalované pak nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování, neboť z obsahu spisu vyplývá, že již v roce 1996 žalobce své nároky vyčísлил a posudek MUDr. H. ze dne 12. 12. 1994 jeho nárok specifikuje; proto minimálně od tohoto data je žalovaná v prodlení. Navrhl zrušení rozsudku odvolacího soudu a vrácení věci k dalšímu řízení.

Podle ustanovení části dvanácté, hlavy I, bodu 17. zákona č. [30/2000](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, se dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (1. 1. 2001) nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. 12. 2000).

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, osobou oprávněnou - účastníkem řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), řádně zastoupeným advokátem ve smyslu § 241 odst. 1 o. s. ř., přezkoumal rozsudek odvolacího soudu podle § 242 odst. 1 a 3 o. s. ř. a dospěl k závěru, že dovolání, které je přípustné podle § 238 odst. 1 písm. a) o. s. ř., je zčásti opodstatněné.

Podle ustanovení § 23 odst. 1 písm. b) zákona č. [119/1990](#) Sb., o soudní rehabilitaci, nárok na odškodnění zahrnuje zejména náhradu škody na zdraví, k níž došlo v souvislosti s vazbou nebo výkonem trestu odnětí svobody, pokud tato náhrada nepřísluší podle jiných předpisů.

Podle ustanovení § 23 odst. 4, věty před středníkem, zákona č. [119/1990](#) Sb. pro způsob a rozsah náhrady za ztrátu na výdělků a náhrady škody na zdraví platí ustanovení občanského zákoníku.

Podle ust. § 444 odst. 1 při škodě na zdraví se jednorázově odškodňují bolesti poškozeného a ztížení jeho společenského uplatnění.

Pro určení výše náhrady bolestného a za ztížení společenského uplatnění je základem lékařské posouzení, které ohodnotí utrpenou újmu počtem bodů, a za každý bod se poskytuje náhrada. Původně byla hodnota jednoho bodu stanovena částkou 10,- Kč (srov. § 16 vyhlášky č. [45/1964](#) Sb., § 31 vyhlášky č. [7/1962](#) Sb., § 7 vyhlášky č. [32/1965](#) Sb.), s účinností od 1. 9. 1981 činila 15,- Kč za jeden bod (vyhláška č. [76/1981](#) Sb.), a vyhláškou č. [54/1993](#) Sb. byla s účinností od 29. 1. 1993 výše odškodnění za bolest a ztížení společenského uplatnění určena částkou 30,- Kč za jeden bod.

V daném případě má žalobce podle ust. § 23 odst. 1 písm. b) zákona o soudní rehabilitaci nárok na náhradu za poškození zdraví, k němuž došlo v letech 1954 - 1960, kdy byl ve výkonu trestu odnětí svobody.

Dovolatel odvolacímu soudu vytýká nesprávné právní posouzení výše náhrady, neboť výši hodnoty bodu bylo třeba stanovit podle vyhlášky č. [54/1993](#) Sb.

Rozhoduje-li soud o nároku na bolestné a ztížení společenského uplatnění, musí vycházet z takové výše náhrady, která přísluší podle právního předpisu, jenž na daný případ dopadá. Pro závěr, zda je na místě aplikace vyhlášky č. [32/1965](#) Sb., ve znění vyhlášek č. [84/1967](#) Sb., č. [76/1981](#) Sb. a č. [54/1993](#) Sb., je proto určující čl. II vyhlášky č. [54/1993](#) Sb.

Podle čl. II. vyhlášky č. [54/1993](#) Sb., kterou se mění vyhláška ministerstev zdravotnictví a

spravedlnosti, Státního úřadu sociálního zabezpečení a Ústřední rady odborů č. [32/1965](#) Sb., o odškodňování bolesti a ztížení společenského uplatnění, ve znění vyhlášky č. [84/1967](#) Sb. a vyhlášky č. [76/1981](#) Sb., se bolest a ztížení společenského uplatnění z poškození na zdraví, které vznikly přede dnem nabytí účinnosti této vyhlášky, posuzují podle dosavadních předpisů.

Tato vyhláška nabyla účinnosti dnem 29. 1. 1993. Znamená to, že náhrada za bolest a za ztížení společenského uplatnění se stanoví podle vyhlášky č. [54/1993](#) Sb. ve výši 30,- Kč za jeden bod, jestliže bolest a ztížení společenského uplatnění vznikly až po 29.1.1993 (i když by k poškození na zdraví došlo v době přede dnem 29.1.1993). Pokud v době před 29.1.1993 došlo nejen ke škodní události (úrazu, nemoci z povolání nebo jinému poškození na zdraví), ale také ke vzniku bolesti nebo ztížení společenského uplatnění, postupuje se podle "dosavadních předpisů", tj. podle vyhlášky č. [32/1965](#) Sb., ve znění vyhlášek č. [84/1967](#) Sb. a č. [76/1981](#) Sb., tedy 15,- Kč za jeden bod.

Škoda spočívající ve ztížení společenského uplatnění vzniká, jakmile po škodné události (poškození zdraví) a případném léčení se ustálí zdravotní stav poškozeného natolik, že je zřejmé, zda a jaké nepříznivé následky úraz (či jiné poškození zdraví) zanechal, tedy zda vůbec a v jakém rozsahu došlo ke ztížení společenského uplatnění poškozeného.

Z hlediska ztížení společenského uplatnění se zdravotní stav žalobce po poškození zdraví, k němuž došlo v letech 1954 - 1960, ustálil nepochybně ještě před účinností vyhlášky č. [54/1993](#) Sb. (před 29.1.1993), a rovněž ke vzniku bolesti došlo přede dnem nabytí účinnosti této vyhlášky. Už z toho důvodu nelze přisvědčit dovolateli, že v jeho případě měla být při určení výše náhrady aplikována vyhláška č. [54/1993](#) Sb. Okamžik, ke kterému byly poprvé znalcem bodově ohodnoceny následky poškození zdraví žalobce, není pro posouzení výše náhrady bolestného a za ztížení společenského uplatnění ve smyslu ustanovení čl. II vyhlášky č. [54/1993](#) Sb. rozhodující.

Odvolací soud, který při stanovení výše náhrady vycházel z vyhl. č. [32/1965](#) Sb., ve znění vyhlášek č. [84/1967](#) Sb. a č. [76/1981](#) Sb., tj. ve znění účinném do 29.1.1993, přehlédl, že podle § 14 této vyhlášky bolesti a ztížení společenského uplatnění z poškození na zdraví, které bylo způsobeno přede dnem počátku účinnosti této vyhlášky, a pokud jde o nemoc z povolání z takové nemoci, která byla zjištěna před tímto dnem, se posuzují podle dosavadních předpisů.

Jestliže k poškození zdraví žalobce, z něhož vznikly bolesti a ztížení společenského uplatnění, došlo před účinností vyhlášky č. [76/1981](#) Sb. (tj. před 1. 9. 1981), která stanovila 15,- Kč za jeden bod, je zřejmé, že její aplikace nebyla v daném případě na místě. To však nic nemění na věcné správnosti zamítavého výroku rozsudku odvolacího soudu ve věci samé, který byl předmětem dovolacího přezkumu.

Nelze však souhlasit s názorem odvolacího soudu o počátku prodlení žalované.

Podle ustanovení § 517 odst. 1 obč. zák. dlužník, který svůj dluh řádně a včas nesplní, je v prodlení. Podle ustanovení § 563 obč. zák. není-li doba splnění dohodnuta, stanovena právním předpisem nebo určena v rozhodnutí, je dlužník povinen splnit dluh prvního dne poté, kdy byl o plnění věřitelem požádán.

Jde-li o nárok na odškodnění podle zákona č. [119/1990](#) Sb., o soudní rehabilitaci, náleží poškozenému právo na úrok z prodlení z neuhrazené částky náhrady škody, na niž má nárok, po uplynutí lhůty šesti měsíců, stanovené k uspokojení nároků poškozeného ústředním orgánem státu.

Šestiměsíční lhůta k uspokojení nároku žalobce na náhradu škody na zdraví uplynula dne 4. 6. 1991. Je třeba přisvědčit odvolacímu soudu, že žalovaná nebyla od tohoto okamžiku v prodlení s plněním dluhu, neboť žalobce ji řádně nevyzval k jeho splnění. Aby výzva věřitele dlužníkovi vyvolala splatnost jeho pohledávky, součástí výzvy ke splnění peněžitého dluhu musí být specifikace dluhu co do jeho výše dostatečně určitým způsobem. Forma výzvy k plnění není předepsána a není-li výzva učiněna dříve, za kvalifikovanou výzvu se považuje žaloba. Žalobce sice požádal o odškodnění, avšak ani v žalobě neuvedl, jakou částku požaduje, teprve v podání z 12. 4. 1996 uvedl výši, v jaké požaduje od žalované plnění. Toto doplnění žaloby, ve kterém žalobce výši požadované náhrady za poškození zdraví vyčíslil na 508.500,- Kč, bylo žalované předáno při jednání soudu dne 16. 4. 1996 a tohoto dne byla tedy žalovaná řádně vyzvána k plnění. Splatnost nastala následujícím dnem a od tohoto okamžiku je žalovaná v prodlení, a to s plněním částky odpovídající dvojnásobku základního bodového ohodnocení bolesti a ztížení společenského uplatnění žalobce. Okolnost, zda byl žalované předtím nebo následně doručen posudek z oboru zdravotnictví, obsahující bodové ohodnocení bolestného a ztížení společenského uplatnění žalobce, není z hlediska počátku prodlení žalované s plněním peněžitého dluhu právně významná.

Z uvedeného vyplývá, že právní názor odvolacího soudu na otázku počátku prodlení žalované, není správný, a dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. je naplněn.

Dovolací soud proto rozsudek odvolacího soudu ve výroku, jímž byla zamítnuta žaloba na zaplacení 16 % úroku z částky 122.850,- Kč od 23. 12. 1994 do 1. 6. 1998, zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 243b odst. 1, 2 o. s. ř.).

Právní názor vyslovený v tomto rozsudku je závazný (§ 243d odst. 1 o. s. ř.). V novém rozhodnutí o věci rozhodne soud o náhradě nákladů původního a dalšího řízení včetně řízení dovolacího (§ 243d odst. 1 o. s. ř.).

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu je v dalších výrocích z hlediska uplatněných dovolacích důvodů správný, a proto dovolací soud dovolání žalobce ve zbývajícím rozsahu zamítl (§ 243b odst. 1 o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbírnka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Promlčení, insolvence](#)
- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Započtení pohledávek \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ušlý zisk](#)
- [Škoda vzniklá provozní činností](#)
- [Styk dítěte s osobou společensky blízkou](#)
- [Spotřebitel](#)
- [Náležité odůvodnění jako procesní záruka \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odměna advokáta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)